

บันทึก

เรื่อง การให้เอกชนเช่ากิจการรถไฟสายแม่กลอง ตอนวงเวียนใหญ่ - มหาชัย

กระทรวงคมนาคม ได้มีหนังสือ ที่ คค ๐๒๐๖/๗๒๐๓ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๓๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงคมนาคมได้รับรายงานจากการรถไฟแห่งประเทศไทยว่า การรถไฟฯ ได้พิจารณาให้บริษัทศรีเมืองมหาชัย จำกัด เป็นผู้เข้าเดินรถในสายแม่กลอง ตอนวงเวียนใหญ่-มหาชัย แทนการรถไฟฯ จึงมีปัญหาข้อกฎหมายว่า การที่การรถไฟฯ จะให้เอกชนเข้าดำเนินการในทางรถไฟสายดังกล่าวจะเป็นการขัดต่อกฎหมายหรือไม่ เนื่องจากได้มีพระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พ.ศ. ๒๔๖๔ มาตรา ๙๕ บัญญัติว่า ในการอนุญาตให้เอกชนเข้าดำเนินการกิจการรถไฟจะต้องเป็นพระบรมราชานุญาต ซึ่งการรถไฟฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า น่าจะกระทำได้ เพราะกฎหมายที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ พระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พ.ศ. ๒๔๖๔ และพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔ และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๘ เรื่องควบคุมกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภคไม่ได้มีบทบัญญัติให้การรถไฟฯ แต่เพียงผู้เดียวเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งต่างกับพระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท พุทธศักราช ๒๔๗๗ ซึ่งได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะว่า ภายในราชอาณาจักรสยามให้กรมไปรษณีย์โทรเลขที่สิทธิและหน้าที่แต่ผู้เดียว

กระทรวงคมนาคมพิจารณาแล้ว จึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า การที่การรถไฟฯ จะให้เอกชนดำเนินการดังกล่าวจะเป็นการขัดต่อกฎหมายหรือไม่ และหากไม่ขัดต่อกฎหมายแล้ว การรถไฟฯ จะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจำหน่ายกิจการหรือหุ้นที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าของ พ.ศ. ๒๕๐๔ หรือไม่ เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวง) ผู้แทนการรถไฟแห่งประเทศไทย และผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี) แล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

ปัญหาที่หารือว่า การที่การรถไฟฯ จะให้เอกชนดำเนินการกิจการรถไฟสายแม่กลอง ตอนวงเวียนใหญ่-มหาชัย จะเป็นการขัดต่อกฎหมายหรือไม่ นั้น ในเบื้องต้นสมควรจะได้พิจารณาก่อนว่า กฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการกิจการรถไฟได้แก่กฎหมายฉบับใด และมีสาระสำคัญอย่างไร

เดิมการดำเนินการกิจการรถไฟเป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พระพุทธศักราช ๒๔๖๔ พระราชบัญญัติดังกล่าว (มาตรา ๔)^{*} ได้บัญญัติให้มรรถไฟ ๓

^{*} พระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

ประเภท คือ รไฟฟ้าแผ่นดิน รไฟฟ้าผู้รับอนุญาต และรไฟฟ้าหักถกรมรไฟฟ้าแผ่นดิน(ต่อมาเรียกว่า รไฟฟ้าหลวง) เป็นสมบัติของแผ่นดินซึ่งกรมรไฟฟ้าเป็นผู้ดำเนินการ(มาตรา ๘)^๒ รไฟฟ้าผู้รับอนุญาตหมายถึงรไฟฟ้าที่เอกชนได้รับพระบรมราชานุญาตให้สร้างทางรไฟฟ้าและดำเนินการ รไฟฟ้า(มาตรา ๙๕ และมาตรา ๙๖)^๓ ส่วนรไฟฟ้าหักถกรมเป็นรไฟฟ้าที่ห้างหรือบริษัทซึ่งประกอบ หักถกรมหรือพาณิชย์กรรมได้สร้างขึ้นเพื่อรับส่งคนงานและบรรทุกสิ่งของซึ่งเกิดขึ้นโดย ธรรมชาติ หรือสิ่งซึ่งประดิษฐ์ขึ้นกับสิ่งอื่น ๆ ที่จำเป็นจะต้องใช้สำหรับกิจการนั้น (มาตรา ๑๔๐ วรรคหนึ่ง)^๔ ทั้งรไฟฟ้าผู้รับอนุญาตและรไฟฟ้าหักถกรมอยู่ในความควบคุมของสภากกรมการรไฟฟ้า (มาตรา ๑๐)^๕ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้มีการจัดตั้งการรไฟฟ้าแห่งประเทศไทยตาม

มาตรา ๔ รไฟฟ้าจัดแบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ

- (๑) รไฟฟ้าแผ่นดิน
- (๒) รไฟฟ้าผู้รับอนุญาต
- (๓) รไฟฟ้าหักถกรม

^๒ พระราชบัญญัติจัดวางการรไฟฟ้าแลทางหลวงฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๗

มาตรา ๘ รไฟฟ้าหลวงนั้นเป็นสมบัติของแผ่นดินอยู่ในความบังคับบัญชาของกรมรไฟฟ้า ขึ้นอยู่ในกระทรวงเศรษฐการ มีอธิบดีเป็นหัวหน้าบัญชากิจการอยู่ภายใต้บังคับบัญชาและรับผิดชอบของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ

^๓ พระราชบัญญัติจัดวางการรไฟฟ้าแลทางหลวงฯ

มาตรา ๙๕ ห้ามมิให้สร้างรไฟฟ้าราษฎรขึ้นในพระราชอาณาจักร เว้นไว้แต่จะได้มีประกาศ พระราชทานพระบรมราชานุญาตเป็นพิเศษ

พระบรมราชานุญาตนั้นจะพระราชทานให้แก่เฉพาะเพื่อสร้างทางรไฟฟ้าแยกไปจากทางรไฟฟ้า แผ่นดิน การรไฟฟ้าหักถกรมก็ได้ การประกอบใจความในหนังสือพระราชทานพระบรมราชานุญาตก็ดี การที่ จะปฏิบัติตามพระบรมราชานุญาตนั้นก็ให้ไปตามพระราชกำหนดกฎหมายแห่งพระราชอาณาจักรนี้ทั้งสิ้น

มาตรา ๙๖ เมื่อบุคคลสถาปนาบริษัทใดมีความประสงค์จะขออนุญาตสร้างทางรไฟฟ้า ให้ยื่น เรื่องราวแสดงความประสงค์นั้นต่อผู้บัญชาการรไฟฟ้าแผ่นดิน

เรื่องราวนั้นให้เสนอต่อสภากกรมการรไฟฟ้า เมื่อสภากกรมการเห็นสมควรจะเรียก้องให้ยื่น รายละเอียดเพิ่มเติมอีกก็ได้ แล้วจะได้นำเรื่องราวนั้นยื่นต่อรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ส่วนการที่ จะให้อนุญาตหรือไม่สิ้นสุดแล้วแต่จะเห็นเป็นการสมควร

^๔ พระราชบัญญัติจัดวางการรไฟฟ้าแลทางหลวงฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศเพิ่มเติม ข้อความในมาตรา ๑๔๐ และ ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติฯ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๔๖๕

มาตรา ๑๔๐ รไฟฟ้าหักถกรมนั้น คือ รไฟฟ้าที่ห้างหรือบริษัทซึ่งประกอบหักถกรมหรือ พณิชย์กรรมได้สร้างขึ้นไว้เพื่อรับส่งคนงาน แลบรรทุกสิ่งของซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ หรือสิ่งซึ่งประดิษฐ์ขึ้นกับ สิ่งอื่น ๆ ที่จำเป็นจะต้องใช้สำหรับกิจการนั้น ๆ

ฯ ลฯ

ฯ ลฯ

^๕ พระราชบัญญัติจัดวางการรไฟฟ้าแลทางหลวงฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๗

มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการรไฟฟ้ามีหน้าที่ควบคุมรไฟฟ้าราษฎรตามอำนาจและหน้าที่ซึ่งมี บทกำหนดไว้ว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของสภากกรมการรไฟฟ้าตามพระราชบัญญัติจัดวางการรไฟฟ้าและทางหลวง

พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔ โดยมีวัตถุประสงค์(มาตรา ๖)^๖เพื่อรับโอนกิจการของกรมรถไฟจากกรมรถไฟ และจัดดำเนินการและนำมาซึ่งความเจริญของกิจการรถไฟเพื่อประโยชน์แห่งรัฐและประชาชน และดำเนินธุรกิจอันเกี่ยวกับการขนส่งของรถไฟและธุรกิจอื่นซึ่งเป็นประโยชน์แก่กิจการรถไฟ สำหรับในส่วนที่ให้รับโอนกิจการของกรมรถไฟมาดำเนินการนั้น ให้แก่การรถไฟฯ ได้รับสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ บรรดาที่กฎหมายให้ไว้แก่กรมรถไฟ (มาตรา ๑๕)^๗ นอกจากนี้ มาตรา ๑๖^๘ แห่งพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทยฯ ยังได้บัญญัติว่า สำหรับพระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พระพุทธศักราช ๒๔๖๔ และบรรดากฎหมายข้อบังคับที่ได้ออกตามพระราชบัญญัตินั้น ให้ใช้บังคับต่อไปเพียงเท่าที่มีได้มีความบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทยฯ และที่มีได้มีความขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทยฯ จากบทบัญญัติที่กล่าวมาแล้วนี้จึงถือได้ว่า ปัจจุบันนี้การรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายแต่เพียงหน่วยงานเดียวใน

พุทธศักราช ๒๔๖๔

ในส่วนรถไฟหลวง ให้คณะกรรมการนี้มีหน้าที่รับปรึกษาในเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจเสนอในเรื่องต่อไปนี้

๑. โครงการและนโยบายของการรถไฟ
๒. การลงทุนใหม่
๓. งบประมาณประจำปี และ
๔. กิจการอย่างอื่นเกี่ยวกับการรถไฟ

คณะกรรมการรถไฟอาจร้องขอให้บุคคลภายนอกมาให้คำแนะนำและความเห็น และอาจเชิญเจ้าหน้าที่คนใด ๆ มาชี้แจงข้อความ หรืออาจตั้งอนุกรรมการขึ้นสอบสวนข้อความใด ๆ ได้

^๖ พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔

มาตรา ๖ ให้จัดตั้งการรถไฟขึ้นเรียกว่า “การรถไฟแห่งประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (๑) รับโอนกิจการของกรมรถไฟจากกรมรถไฟ กระทรวงคมนาคม
- (๒) จัดดำเนินการและนำมาซึ่งความเจริญของกิจการรถไฟเพื่อประโยชน์แห่งรัฐและประชาชน และดำเนินธุรกิจอันเกี่ยวกับการขนส่งของรถไฟ และธุรกิจอื่นซึ่งเป็นประโยชน์แก่กิจการรถไฟ

^๗ พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทยฯ

มาตรา ๑๕ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยได้รับสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ บรรดาที่กฎหมายให้ไว้แก่กรมการรถไฟ

^๘ พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทยฯ

มาตรา ๑๖ พระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พระพุทธศักราช ๒๔๖๔ และบรรดากฎหมายข้อบังคับที่ได้ออกตามพระราชบัญญัตินั้น ให้คงใช้บังคับต่อไป ทั้งนี้เพียงเท่าที่มีได้มีความบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ และที่มีได้มีความขัดหรือแย้งต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

เพื่อประโยชน์แห่งการนำพระราชบัญญัติและกฎหมายข้อบังคับดังกล่าวในวรรคก่อนมาใช้บังคับต่อไปให้อ่านคำบางคำในพระราชบัญญัติและกฎหมายข้อบังคับนั้น ดังต่อไปนี้

คำว่า “กรมรถไฟแผ่นดิน” และคำว่า “กรมรถไฟ” ให้อ่านว่า “การรถไฟแห่งประเทศไทย”

คำว่า “ผู้บัญชาการรถไฟแผ่นดิน” และคำว่า “อธิบดีกรมรถไฟ” ให้อ่านว่า “ผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทย”

การดำเนินการรณไฟในประเทศไทย และการดำเนินการรณไฟของการรณไฟแห่งประเทศไทย นั้นเป็นไปตามพระราชบัญญัติการรณไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔ บทบัญญัติต่างๆ ในพระราชบัญญัติจัดการรณไฟและทางหลวงฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการรณไฟ เช่น ในส่วนที่เกี่ยวกับการแบ่งประเภทของรณไฟเป็นรณไฟแผ่นดิน (รณไฟหลวง) รณไฟผู้รับอนุญาตและรณไฟหัตถกรรม และการดำเนินการรณไฟประเภทดังกล่าวจึงไม่มีผลใช้บังคับอีกต่อไปตาม มาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติการรณไฟแห่งประเทศไทยฯ เพราะถือว่าเป็นบทบัญญัติที่มี บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติการรณไฟแห่งประเทศไทยฯ และการดำเนินการรณไฟจะ ดำเนินการอย่างไรต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติการรณไฟแห่งประเทศไทยฯ ดังนั้น ตาม ปัญหาที่หารือว่า การที่การรณไฟฯ จะให้เอกชนดำเนินการรณไฟจะเป็นการขัดต่อกฎหมาย หรือไม่ จึงต้องพิจารณาว่า การรณไฟฯ มีอำนาจตามพระราชบัญญัติการรณไฟแห่งประเทศไทยฯ ที่จะให้เอกชนดำเนินการดังกล่าวหรือไม่ เพียงใด

สำหรับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้เอกชนดำเนินการรณไฟตามปัญหาที่หารือใน ครั้งนี้ ผู้แทนการรณไฟแห่งประเทศไทยชี้แจงว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๒๔ ให้การรณไฟฯ เชิญชวนเอกชนเข้าดำเนินการรณไฟสายวงเวียนใหญ่หากไม่มีเอกชน สนใจก็ให้การรณไฟฯ ยกเลิกการเดินรณไฟดังกล่าว การรณไฟฯ จึงได้ออกประกาศเชิญชวน ผู้สนใจเสนอโครงการและผลตอบแทนในการเช่าทรัพย์สินเพื่อดำเนินการเดินรณไฟขนส่งและ จัดหาผลประโยชน์ในเส้นทางรณไฟสายวงเวียนใหญ่ (วงเวียนใหญ่-มหาชัย) ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๒๔ ปรากฏว่ามีผู้สนใจหลายราย และการรณไฟฯ ตกลงจะทำสัญญาเช่ากับบริษัทศรีเมือง มหาชัย จำกัด โดยการรณไฟฯ ตกลงให้บริษัทศรีเมืองมหาชัย จำกัด เช่าทรัพย์สินของการรณไฟฯ อันได้แก่ ทางรณไฟ สะพาน ช่องทางระบายน้ำ อาคารสถานีอาคารที่ทำการ เครื่องอาณัติสัญญาณ และโทรคมนาคม เครื่องจักรประจำที่รวมทั้งเครื่องประกอบทางรณไฟ ตลอดจนที่ดินและสิ่งปลูก สร้างในทางสายแม่กลองตั้งแต่สถานีวงเวียนใหญ่ถึงสถานีมหาชัย และการรณไฟฯ จะขายรถจักร และโบกี้ให้บริษัทฯ ดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อจัดเดินขบวนรณไฟขนส่งผู้โดยสารและสินค้า เป็นเวลา ๓๐ ปี โดยผู้เช่าจะต้องหาผู้ให้บริการและกำหนดอัตราค่าบริการ(ค่าโดยสารและค่าระวางสินค้า)ตาม ความเหมาะสมด้วยความเห็นชอบของการรณไฟฯ และผู้เช่าสามารถจัดหาผลประโยชน์ในที่ดิน และสิ่งปลูกสร้างทั้งหมดที่การรณไฟฯ ได้รับอยู่ในเส้นทางรณไฟสายนี้ สำหรับอัตราค่าเช่าปีที่ ๑-๕ ค่าเช่าเดือนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ปีที่ ๖-๑๐ ค่าเช่าเดือนละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท ปีที่ ๑๑-๑๕ ค่าเช่า เดือนละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ปีที่ ๑๖-๒๐ ค่าเช่าเดือนละ ๒๕๐,๐๐๐ บาท ปีที่ ๒๑-๒๕ ค่าเช่าเดือน ละ ๓๐๐,๐๐๐ บาท ปีที่ ๒๖-๓๐ ค่าเช่าเดือนละ ๓๕๐,๐๐๐ บาท นอกจากนั้นผู้เช่าต้องปฏิบัติ ตามคู่มือการบำรุงรักษาทาง สะพาน ช่องน้ำ และสิ่งปลูกสร้าง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยภายใต้ การควบคุมดูแลของการรณไฟฯ ด้วย ดังนั้น ตามปัญหาที่หารือว่าการที่การรณไฟฯ จะให้เอกชน ดำเนินการรณไฟในกรณีนี้จะเป็นการขัดต่อกฎหมายหรือไม่ จึงเป็นการหารือว่า การที่การ รณไฟฯ จะให้เอกชนเข้ากิจการรณไฟในกรณีนี้จะเป็นการขัดต่อกฎหมายหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) เห็นว่า โดยที่มาตรา

๙^๙ แห่งพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทยฯ ได้ให้อำนาจการรถไฟฯ กระทำการต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ได้ อำนาจเช่นนี้ให้รวมถึงการให้เช่าเครื่องใช้บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟด้วย ดังนั้น ในกรณีที่หาเรื่องนี้ การที่การรถไฟฯ จะให้บริษัทศรีเมืองมหาชัย จำกัด เช่าทางรถไฟ สะพาน ช่องทางระบายน้ำ อาคารสถานี อาคารที่ทำการ เครื่องอาณัติสัญญาณและโทรคมนาคม เครื่องจักรประจำที่รวมทั้งเครื่องประกอบทางรถไฟ ตลอดจนที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และการรถไฟฯ จะขายรถจักรและโบกี้ให้บริษัทฯ ดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อจัดเดินขบวนรถขนส่งผู้โดยสารและสินค้า จึงเป็นการให้เช่าเครื่องใช้ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟ อันเป็นการดำเนินการตามอำนาจของการรถไฟฯ ตามมาตรา ๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทยฯ และไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนจึงจะดำเนินการได้ตามมาตรา ๓๙^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติการรถไฟแห่ง

๙ พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทยฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๙

มาตรา ๙ ให้การรถไฟแห่งประเทศไทยมีอำนาจที่จะกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖ อำนาจเช่นนี้ให้รวมถึง

(๑) สร้าง ซื้อ จัดหา จำหน่าย เช่า ให้เช่า และดำเนินงานเกี่ยวกับเครื่องใช้ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟ

(๒) ซื้อ จัดหา เช่า ให้เช่า ถูกรรมสิทธิ์ ครอบครอง จำหน่ายหรือดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินใด ๆ

(๓) กำหนดอัตราค่าภาระการใช้รถไฟ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟ และจัดระเบียบเกี่ยวกับวิธีชำระค่าภาระดังกล่าว

(๔) จัดระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้รถไฟ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟ

(๕) กู้ยืมเงิน

(๖) รับส่งเงินทางรถไฟ

(๗) รับขนส่งคนโดยสาร สินค้า พัสดุภัณฑ์ และของอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับกิจการรถไฟ

(๘) ดำเนินกิจการโรงแรมและภัตตาคาร รวมตลอดถึงกิจการอื่นอันเป็นอุปกรณ์แก่กิจการโรงแรมหรือภัตตาคาร

^{๑๐} พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทยฯ

มาตรา ๓๙ การรถไฟแห่งประเทศไทยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนจึงจะดำเนินการดังต่อไปนี้ได้ คือ

(๑) สร้างทางรถไฟสายใหม่

(๒) เลิกสร้างทางรถไฟที่ได้เริ่มสร้างแล้ว หรือเลิกกิจการในทางซึ่งเปิดเดินแล้ว

(๓) เพิ่มหรือลดทุน

(๔) กู้ยืมเงิน

(๕) จำหน่ายอสังหาริมทรัพย์

(๖) ตั้งอัตรามาตรฐานของค่าภาระการใช้รถไฟ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับค่าโดยสารและค่าระวางบรรทุก

(๗) กำหนดอัตราค่าโดยสารหรือค่าระวางบรรทุกต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของอัตรามาตรฐานหรือสูง

ประเทศไทยฯ อย่างไรก็ตาม สำหรับกรณีนี้คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๒๘ ให้การรถไฟฟ้า เชื้อชวนเอกชนเข้าดำเนินการรถไฟฟ้าสายนี้ จึงเท่ากับเป็นการให้ความเห็นชอบแล้ว อนึ่ง ในการให้เอกชนเข้ากิจการรถไฟนั้น การรถไฟฟ้า จะต้องกำหนดเงื่อนไขเพื่อประโยชน์ในการควบคุมกิจการดังกล่าวอันเป็นกิจการสาธารณูปโภคเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่รัฐและประชาชนและความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับการรถไฟฟ้า ในฐานะที่การรถไฟฟ้า เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการรถไฟฟ้าในประเทศไทย(มาตรา ๓๘)^{๑๑}

สำหรับปัญหาที่หารือว่า หากการรถไฟฟ้า ให้เอกชนดำเนินการรถไฟฟ้าได้ การรถไฟฟ้า จะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจำหน่ายกิจการหรือหุ้นที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าของ พ.ศ. ๒๕๐๔ หรือไม่ เพียงใด นั้น ระเบียบฯ ดังกล่าว กำหนดว่า

“ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“จำหน่าย” หมายความว่า ขาย แลกเปลี่ยน ให้ ให้เช่า ให้เช่าซื้อหรือโอนกรรมสิทธิ์โดยวิธีอื่น ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการโอนหุ้นในบริษัทจำกัดให้บุคคลใดถือเป็นการชั่วคราวเพื่อประโยชน์ในการเข้าเป็นกรรมการในบริษัทจำกัดนั้น

“กิจการ” หมายความว่า สินทรัพย์หรือธุรกิจที่ประกอบขึ้นเป็นหน่วยงานซึ่งเมื่อจำหน่ายไปแล้วจะมีผลทำให้ผู้จำหน่ายต้องหยุดดำเนินงานหรือยุบเลิกหน่วยงานนั้น

ฯลฯ

ฯลฯ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) เห็นว่าการที่การรถไฟฟ้า ให้เอกชนเช่าเครื่องใช้ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟฟ้าเป็นการจำหน่ายกิจการตามข้อ ๓ ดังกล่าว การรถไฟฟ้า จึงต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจำหน่ายกิจการหรือหุ้นที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าของ พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งในกรณีนี้เป็นการจำหน่ายกิจการมีมูลค่าตามงบดุลเกินห้าแสนบาทจึงต้องได้รับอนุมัติในหลักการจากคณะรัฐมนตรีก่อนจึงจะดำเนินการต่อไปได้ตามข้อ ๔^{๑๒} และเมื่อได้รับอนุมัติในหลักการแล้วจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาในเรื่องวิธีการจำหน่ายต่อไปตามข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ

กว่าอัตรามาตรฐานเกินร้อยละยี่สิบห้า

^{๑๑} พระราชบัญญัติการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทยฯ

มาตรา ๓๘ ในการดำเนินการของการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทยให้คำนึงถึงประโยชน์ของรัฐและประชาชนและความปลอดภัย

^{๑๒} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจำหน่ายกิจการหรือหุ้นที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าของ พ.ศ. ๒๕๐๔

ข้อ ๔ การจำหน่ายกิจการหรือหุ้นของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจในกรณีต่อไปนี้ ต้องได้รับอนุมัติในหลักการจากคณะรัฐมนตรีก่อน จึงจะดำเนินการต่อไปได้

(๑) กิจการหรือหุ้นที่จะจำหน่ายมีมูลค่าตามงบดุลเกิน ๕ แสนบาท

(๒) หุ้นที่จะจำหน่ายมีมูลค่าตามงบดุลไม่เกิน ๕ แสนบาท แต่การจำหน่ายจะเป็นเหตุให้พ้นจากสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจ หรือ

(๓) การจำหน่ายกิจการหรือหุ้นในกรณีอื่น ซึ่งกระทรวงเจ้าสังกัดเห็นว่าเป็นปัญหานโยบาย

๙ และข้อ ๑๐^{๑๓}

อย่างไรก็ตาม สำหรับปัญหาที่หารือนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า การรถไฟฟ้า ได้เคยเสนอเรื่องนี้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในการยกเลิกการเดินรถไฟสายดังกล่าว และคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๒๘ ให้การรถไฟฟ้า เชิญชวนเอกชนเข้าดำเนินการกิจการรถไฟสายนี้ก่อน หากไม่มีเอกชนสนใจจึงให้การรถไฟฟ้า ยกเลิกการเดินรถไฟสายนี้ เมื่อการรถไฟฟ้า ได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวโดยเชิญชวนเอกชนมาดำเนินการกิจการ จนมีการตกลงที่จะให้บริษัทศรีเมืองมหาชัยจำกัด เข้ากิจการรถไฟสายดังกล่าวกับมีการตกลงกันในรายละเอียดเกี่ยวกับการเช่าแล้วโดยมิได้เป็นไปตามขั้นตอนในรายละเอียดที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจำหน่ายกิจการหรือหุ้นที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าของ พ.ศ. ๒๕๐๔ กำหนดไว้การรถไฟฟ้า จึงสมควรที่จะเสนอผลการดำเนินการในเรื่องนี้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง พร้อมกับขอยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวด้วย

(ลงชื่อ) อมร จันทรมบูรณ์

(นายอมร จันทรมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๑๓} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจำหน่ายกิจการหรือหุ้น

ข้อ ๖ เมื่อผู้มีอำนาจอนุมัติในหลักการตามข้อ ๔ หรือข้อ ๕ ได้อนุมัติให้จำหน่ายกิจการหรือหุ้นของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจแล้ว ให้กระทรวงเจ้าสังกัดตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงเจ้าสังกัดเป็นประธานกรรมการผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติและผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นกรรมการ

ข้อ ๗ คณะกรรมการมีหน้าที่ดังนี้

(๑) ให้ความเห็นในวิธีการจำหน่าย โดยคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐ

(๒) ให้ความเห็นในเรื่องราคาที่จะจำหน่าย โดยคำนึงถึงความมั่นคงฐานะการเงิน ประสิทธิภาพในการทำกำไร และเวลาที่จะจำหน่าย

(๓) ให้ความเห็นในเรื่องอื่นๆ ตามควรแก่กรณี

ข้อ ๘ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมครบทุกคนจึงจะเป็นองค์ประชุม

มติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๙ ให้คณะกรรมการเสนอการพิจารณาต่อกระทรวงเจ้าสังกัด และกระทรวงการคลัง เมื่อกระทรวงเจ้าสังกัดและกระทรวงการคลังพิจารณาตกลงกันประการใด ก็ให้กระทรวงเจ้าสังกัดดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ภายใต้บังคับข้อ ๑๐

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กระทรวงเจ้าสังกัดและกระทรวงการคลังตกลงกันไม่ได้หรือในกรณีที่กิจการหรือหุ้นที่จะจำหน่ายมีมูลค่าตามงบดุลเกินกว่า ๕ ล้านบาท หรือราคาที่จะจำหน่ายได้เกินกว่า ๕ ล้านบาท ให้กระทรวงเจ้าสังกัดเสนอขอมติคณะรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๓๑